

Dkt. Michael Harbin, Haki ya Kijamii kwa Wasio na Wajibu wa Kijamii katika Israeli ya Kale, Sehemu ya 4, Vifungu vya Wajane, Yatima, na Wageni Wakaaji [WORA]

© 2024 Michael Harbin na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Michael Harbin katika mafundisho yake kuhusu Haki ya Kijamii kwa Watu Wasio na Wahusika katika Israeli ya Kale. Hii ni Sehemu ya 4: Masharti ya Wajane, Yatima, na Wageni Wakazi.

Shalom, mimi ni Michael Harbin kutoka Chuo Kikuu cha Taylor, na tunafanya utafiti kuhusu haki ya kijamii na watu wasio na wahusika katika Israeli ya kale.

Leo, tunaangalia sehemu ya mwisho, ya nne kati ya sehemu nne, na tutajadili wajane, yatima, na wageni wanaoishi, ikiwa ni pamoja na mahitaji yanayotolewa kwa ajili yao. Hadi sasa, tumeangalia muundo wa jumla wa muundo wa kijamii wa taifa la Israeli kufuatia utoaji wa Torati ya Mungu katika Mlima Sinai. Katika mchakato huo, tumeona jinsi walivyoishi katika vijiji vilivyozungukwa na misingi ya kilimo, misingi wa jamii, na kujadili jinsi mpangilio huo ungeathiri vipengele kadhaa vya jamii yao kuhusiana na kazi, mahusiano ya kifamilia, na kanuni za kijamii.

Kisha tunafafanua dhana ya haki ya kijamii kama usawazishaji, tukihitimisha kwamba ni usawazishaji wa mambo mawili: maswali mawili. Je, ninabeba mzigo wangu wa haki, mizigo, miongozo ya maagizo, na je, ninapata sehemu yangu ya haki, faida, ambazo ni miongozo ya ukombozi? Na zote mbili zinatarajiwa. Kisha tukaangalia asili ya familia kubwa, tukiangalia ndani yake muundo wa jumla wa jamii katika suala la mahusiano.

Na tuliangalia hali nzima kwa taifa la Israeli, na tuliona kwamba muundo wa kijamii ni muundo unaobadilika unaohitaji ukarabati wa mara kwa mara ili kudumisha nguvu zake. Tuliona jinsi kifo, hasa, kinavyoweza kuwaacha baadhi ya watu wakiwa wametengwa bila jumuiya inayowaunga mkono. Katika mchakato huo, tuliona kwamba maandishi hayo yanazungumzia hasa kategoria tatu: wajane, yatima, wasio na baba, na wageni wanaoishi, ambao kwa pamoja tuliuita WORA.

Katika hatua hii, tunataka kuangalia vipengele maalum ambavyo Mungu alitoa ili kuwasaidia watu hao. Tulipendekeza kwamba vitu ambavyo WORA ilikuwa navyo kwa pamoja, kwamba walikosa rasilimali za kilimo katika utamaduni ambapo watu wengi walitegemea moja kwa moja rasilimali hizo. Bila rasilimali hizo za kilimo, WORA ilihitaji vipengele maalum vya haki za kijamii.

Kwa kujumuisha vifungu kadhaa vya haki ya kijamii, Agano la Kale linafunua programu nne zilizokusudiwa mahususi kwa kundi hili. Kwanza ni Ndoa ya Levirate, pili ni Kusanya, tatu ni Zaka na Zaka ya Mwaka wa Tatu, na kisha nne ni Kukusanya Mwaka wa Sabato. Sasa tutaangalia hizo nne kwa mfuatano.

Ndoa ya Levirate. Tayari tumetaja kwamba mpango wa kwanza wa haki ya kijamii ulikuwa Ndoa ya Leverett. Hata hivyo, Ndoa ya Levirate ilitumika kwa wajane pekee.

Inavyoonekana, hasa wajane ambao bado wana umri wa kuzaa. Wazo lilikuwa kwamba jamaa angemwoa mjane huyo kwa nia maalum ya kupata watoto, ambao kisha wangemtunza mjane huyo katika uzee wake. Kwa hivyo, inaonekana kwamba ikiwa tayari alikuwa na watoto, inawezekana kwamba Ndoa ya Leverett haikufanyika.

Kwa kuwa neno yatima linamaanisha kuwa hana baba, inaonekana kwamba mjane angeishi na watoto wake na kutumia fursa nyingine. Tunaona mifano kadhaa ya wajane wenye watoto katika Agano la Kale. Kwa mfano, Hiramumu wa Tiro alikuwa mmoja wa wafanyakazi muhimu wa Sulemani katika ujenzi wa hekalu.

Anaelezewa kama mwana wa mjane. Neno hapa sasa ni mwanamke mjane. Huyu ni mtu mzima; Hiramumu ni mtu mzima ambaye alikua fundi stadi wa shaba.

Hatujaambiwa alijifunza wapi ujuzi wake, lakini inaonekana, alimsaidia mama yake, kama inavyoonyeshwa na tangazo kwamba alikuwa mwana wa mjane. Katika 2 Samweli 14, mwanamke kutoka Tekoa aliletwa ili kukabiliana na Daudi. Hadithi yake ilikuwa kwamba alikuwa na wana wawili.

Mumewe alikuwa amefariki, na wanawe wawili walikuwa wakifanya kazi shambani, na waligombana. Mmoja alimua kaka yake na hivyo akahukumiwa kunyongwa kwani ilichukuliwa kuwa mauaji. Haijulikani kama ilikuwa hali halisi au ya kufikirika.

Lakini hata kama ilikuwa ya kufikirika, Daudi aliikubali kama inayowezekana na akatoa hukumu. Hii ingeonyesha hali inayofanana na hiyo ilikuwepo katika nchi wakati huo. Wasiwasi wa mwanamke huyo ulikuwa kwamba familia nzima ilikuwa imesimama dhidi yake, ikidai haki, yaani, kumlipa marehemu kwa kumuua kaka yake mwingine.

Aliogopa kumpoteza mrithi wake, ambaye angekuwa mtu aliyemsaidia katika uzee wake. Mfano wa tatu uko katika 1 Wafalme 17, ambapo Eliya anaambiwa na Mungu aende Sarepta, ambapo anakabiliwa na ukame na njaa. Kulikuwa na mjane huko.

Anaitwa mwanamke mjane. Alipofika huko, alimkuta akikusanya kuni ili kuwasha moto ili kuoka unga wake wa mwisho kuwa mkate na kwamba yeye na mwanawe wangekula kutoka humo kisha wafe. Haijulikani wazi kama mwana alikuwa mdogo

sana kufanya kazi ya kumtunza mama yake au kwamba huenda alikuwa na ardhi lakini hakuweza kuilima kwa sababu ya ukame.

Lakini kwa vyovyote vile, kupitia mwongozo wa Mungu, bakuli lake la unga na mtungi wa mafuta lilibaki limejaa kwa kipindi chote cha ukame. Baadaye, mvulana huyo aliugua na kufa, na Mungu, kupitia Eliya, alimfufua mvulana huyo ili amsaidie mama yake. Wazo la msingi linaonekana kuwa kwamba ikiwa mjane alikuwa na watoto, ilitarajiwa kwamba ingawa angeweza kuwatunza watoto wake wakiwa wadogo, yeye, naye, angeweza kutarajia wamtunze katika uzee wake.

Jambo kuu hapa ni matarajio kwamba umiliki wa ardhi ya familia ungehifadhiwa na mwana mkubwa, na hivyo, alipokuwa na umri wa kutosha, angeweza kufanya kazi katika ardhi hiyo na kumsaidia mama yake. Kanuni ya msingi inaonekana kuwa katika onyo kwamba wajane walipaswa kupewa mahitaji yao. Katika utamaduni huo, watoto walikuwa chanzo kikuu cha msaada kwa wazee, kama tulivyoona katika Sehemu ya 1. Utoaji huu ulitolewa tu ikiwa mjane hakuwa na watoto na bado alikuwa mdogo vya kutosha.

Kwa hivyo, hii iliwahusu wajane wasio na watoto ambao walikuwa wadogo vya kutosha kupata watoto. Yaani, mjane alikuwa mdogo vya kutosha kupata watoto. Wazo ni kwamba kaka wa marehemu angemwoa mjane.

Usuli zaidi kidogo: Paulo anatoa maoni fulani kuhusu dhana hii katika 1 Timotheo 5, akimwandikia Timotheo; inaonekana yuko Efeso, jiji kubwa la Ugiriki. Anatoa mtazamo wa mijini zaidi kuhusu kanuni hiyo. Hashughulikii suala la ardhi ya familia.

Badala yake, anaanza na agizo kali kwamba watoto au wajukuu wa mjane mzee wana jukumu la msingi la kumtunza. Ikiwa hana watoto au wajukuu, basi kanisa linapaswa kuchukua baadhi ya majukumu ya usaidizi. Hivi ndivyo Paulo anavyoita orodha.

Haionekani kushughulikia hali ambapo mjane ana usaidizi wa kutosha, lakini inaweza kudhaniwa kwamba pale ambapo hakukuwa na uhitaji, kanisa halikuwa na wajibu wa kuujaza. Leo, inaonekana kwamba matokeo haya ya kanuni za msingi bado yanatumika. Familia ilikuwa na jukumu la kwanza la kuwasaidia wazee, hasa wajane, ikifuatiwa na kanisa.

Kwa hivyo, tunapoangalia dhana ya ndoa ya hiari, mwana wa wanandoa hawa alirithi jina na urithi wa mume wa kwanza wa mwanamke. Kwa hivyo hii ingekuwa utoaji wa ndoa ya hiari. Iliyotolewa kwa ajili ya mjane ambaye alikuwa na watoto lakini hakuwa na mume.

Vifungu vingine vitatu havikuwa na watoto wala mume. Vifungu vingine vitatu vinaonekana kufaa kwa makundi yote matatu: Wajane wa umri wowote ambao

hawakuwa wameoa tena, yatima ambao huenda wanaishi na mama zao wajane, na wageni wasio na ajira .

Kwa hivyo, kifungu chetu cha pili ni kuokota masazo. Hiki ndicho kifungu cha msingi cha WORA na kinatumika kwa makundi yote matatu. Kuokota masazo ni mchakato wa zamani.

Inamaanisha kurudi kupitia shamba au bustani baada ya kuvunwa ili kupata mazao ambayo wavunaji walikuwa wamekosa. Ingawa hii ingekuwa sehemu ndogo ya mavuno yaliyovunwa, inaweza kuwa kiasi kikubwa. Ningegundua kwamba, nilipokuwa mtoto, darasa la shule ya Jumapili la wazazi wangu kusini mwa Indiana lingetoka na kuokota mahindi baada ya mavuno, ingawa walikuwa na mashine za kukokota mahindi.

Na kisha wangekusanya vya kutosha kumuza mkulima. Mkulima aliwalipa ili wasaidie kutoa pesa kwa ajili ya darasa la shule ya Jumapili. Kwa hivyo, mavuno bado yapo hadi leo.

Ingawa mfano pekee tulionao katika Agano la Kale wa kuokota masazo ni Ruthu katika mashamba ya nafaka, ni picha hiyo inayokuja akilini. Agano la Kale linatoa miongozo si tu kwa ajili ya nafaka bali pia kwa mazao mengine yote, likitaja mashamba ya mizabibu, Mambo ya Walawi 19, miti ya mizeituni, na Kumbukumbu la Torati 24, likionyesha kwamba mtu aliyeokota masazo angekuwa na fursa nyingi wakati wa mavuno, ikidhaniwa kwamba kulikuwa na wakulima waliokuwa wakifuata miongozo ya kibiblia. Kanuni ya msingi inaonekana kuwa kwamba mkulima alipanga kiasi cha makusudi katika suala la uzalishaji.

Ingawa ni vigumu kutekeleza katika utamaduni wowote, Israeli kwa ujumla inachukuliwa kuwa utamaduni endelevu, ambayo ina maana kwamba mkulima alijitahidi kuvuna vya kutosha kulisha familia moja kwa mwaka mmoja. Hata hivyo, Oded Borowski anasema katika kitabu chake, Kilimo katika Enzi ya Chuma Israeli, kwamba uvumbuzi mbalimbali wakati wa Enzi ya Chuma, nukuu, ulisababisha ziada kubwa ya chakula, bila nukuu. Kibiblia, msingi ulikuwa kwamba ikiwa watu wangeonyesha kumwamini Mungu, angetoa ziada.

Hili linaweza kuonyeshwa na hali ya Boazi, ambaye inaonekana alibaki katika kijiji ambacho Elimeleki alikiacha kwa sababu ya njaa, na inaonekana Boazi alifanikiwa. Ingawa mavuno ya kilimo ni mbali sana na watu wengi leo, wazo la kukuza kiwango cha makusudi cha kujikimu kwa ajili ya mustakabali wa mtu binafsi na kushiriki na wengine linapatikana kwa urahisi kwa wengi. Wamiliki wa ardhi wa Israeli wamepewa miongozo katika Mambo ya Walawi 19:23 na Kumbukumbu la Torati 24 iliyokusudiwa kutoa fursa kubwa zaidi kwa wale wanaotaka mavuno.

Kwa ufupi, ni kama ifuatavyo. Wamiliki wa ardhi walipovuna nafaka, hawakupaswa kuvuna hadi pembeni. Kiwango cha nafaka kilichoachwa kilikusudiwa kwa wakusanyaji, yaani, kwa WORA.

Maandishi hayaonyeshi ni shamba ngapi lililoachwa bila kuvunwa. Mishnah, ufafanuzi kuhusu desturi za Agano la Kale na jamii ya Wayahudi wa mapema wakati wa Yesu, unaonyesha kuwa moja ya sitini ya mavuno ilizingatiwa kuwa ya kiwango cha chini kabisa. Pia unaonyesha kwamba utoaji ulitegemea mambo kama vile ukubwa wa shamba, idadi ya watu maskini, na jinsi mkulima alivyokuwa mkarimu.

Pili, ikiwa mvunaji angeangusha mganda, angeuacha. Katika hali hii, mazao yangukuwa tayari yamevunwa na kufungwa pamoja. Kwa hivyo mvunaji ana mganda huu wa nafaka na pengine hubeba nusu dazeni au zaidi kurudi ghalani ambapo wanajiandaa, akiuandaa kwa ajili ya usafiri au kupura.

Na huenda mvunaji angepoteza moja. Anapaswa kuiacha hapo. Katika hali hiyo, mganda ungeachwa chini ili mmoja wa wavunaji aweze kuuokota.

Tatu, wavunaji hawakupaswa kurudi nyuma kutafuta mazao ambayo hayakuwa yamepatikana. Kama ilivyoelezwa, zaidi ya nafaka, mizeituni, na mashamba ya mizabibu yametajwa mahususi, ikisisitiza jinsi agizo la kuokota masalio lilivyoshughulikia mavuno yote na si nafaka pekee. Katika mzeituni, ingawa mizeituni kwa ujumla huiva kwa wakati mmoja, daima kutakuwa na baadhi ambayo huiva baadaye, na itachwa nyuma.

Nikifikiria mashamba haya ya mahindi, nilikuwa nikishangaa kila wakati. Kwa kweli, hata leo, nashangazwa na miaka mingapi ya mahindi unayoweza kuona yakiwa ardhini ukitembea katika shamba la mahindi lililovunwa kikamilifu ambapo kila kitu kiko chini. Katika shamba la mizabibu, onyo lilikuwa kwamba ikiwa mashada yoyote ya zabibu yangekosekana, au labda hayajaiva bado, yangeachwa. Katika suala la mizeituni, wavunaji wangetumia vijiti kung'oa mizeituni iliyoiva, na kungekuwa na mengine ambayo haingeanguka, na ingeachwa. Na kisha mkusanyaji angeweza kupitia na kuyachuma.

Nne, kutokana na wigo wa mazao uliotajwa, inaonekana wazi kwamba agizo la kukusanya mavuno lilishughulikia mavuno yote.

Sasa, ninachomaanisha ni kwamba wangeanza na nafaka ya kwanza mwishoni mwa masika, wakati wa Aprili-Mei, na kupitia ngano na kisha hadi kwenye mazao mengine, wakiishia na zeituni katika vuli. Kwa hivyo, matarajio yalikuwa kwamba mkusanyaji angeweza kukusanya zaidi ya shayiri au ngano au zeituni tu, zaidi ya mahitaji ya sasa. Mkusanyaji angekuwa na vya kutosha, ingawa labda kwa kiasi fulani kwa upande mdogo, vya kuhifadhi kwa msimu wa mapumziko.

Ikiwa ndivyo, mkusanyaji wa mavuno angekuwa na matatizo sawa na yale ya kuhifadhi chakula kama mkulima. Mazao yaliyoachwa yaliwapa fursa wahitaji. Kwa mfano, Mambo ya Walawi 19 inataja kwamba wanapaswa kukusanya mabaki kwa matumizi yao wenyewe.

Ni muhimu kwamba mchakato wa kuokota masazo uliwapa Wara fursa ya kukusanya chakula kutoka kwenye ardhi ambayo hawakuwa nayo na ambayo hawakuwa wameshiriki katika kupanda na kutunza mazao. Lakini walihitajika kufanya kazi ya kukusanya mazao hayo pamoja na kuyapura na kisha kuyapeleka nyumbani na kuyasindika. Kwa kuzingatia wigo wa mazao yaliyoorodheshwa, basi inaonekana kwamba, kwa kuzingatia mfano wa Ruthu, mmoja wa Wara aliweza kufuata mavuno kutoka kwa shayiri mwezi Aprili na Mei hadi mavuno ya zabibu na mizeituni katika vuli.

Ninaona kanuni mbili za msingi za kuzingatia hapa. Ya kwanza ni wazo la kiasi kilichopangwa. Unapotengeneza, panga zaidi ya unachoweza kutumia.

Kuna mambo mawili katika hili. La kwanza ni kwamba mtu anapaswa kuishi kulingana na uwezo wake. Kwa Waisraeli wanaoishi shambani ambapo walizalisha chakula chao kingi inamaanisha kwamba waliendeleza mifumo yao ya lishe kulingana na kile walichokuwa nacho.

Wakati huo huo, walipanga mazao. Walipaswa kupanga mazao ya kutosha kukidhi mahitaji yao. Na wangetoa zaka ambayo ilikuwa ili kuingiza zaka ili uweze kukua vya kutosha kutoa zaka na bado uwe na vya kutosha kuishi.

Pia ingewahitaji kuwaachia Wara baadhi ili wafuate wavunaji. Leo, wengi wetu hatuishi katika jamii za kilimo, lakini bado tunaweza kuanzisha utaratibu kama huo. Huenda ikahitaji kuangalia ni nini kingehitajika ili kutoa mtindo mzuri wa maisha kwa mtu aliye katika nafasi yetu kuishi.

Hapa, tunahitaji kutambua kwamba sote huwa tunakadiria kupita kiasi kile tunachohitaji. Tunaelekea kuchanganya matakwa yetu na mahitaji yetu. Tunahitaji kuongeza vya kutosha ili kutoa zaka ya mapato yetu na bado tuwe na vya kutosha kuishi.

Na kisha tunahitaji ziada kwa wale wanaohitaji. Baada ya kulinganisha hili na mapato yetu, tunapaswa kufanya maamuzi kadhaa. Huenda tukalazimika kuoanisha mahitaji kadhaa tuliyo nayo, au inaweza kuhitaji kuchunguza kupitia mwongozo wa Mungu njia za kuongeza mapato.

Kwa mkulima, kupanua kile alichopanda kunaweza kuhitajika. Inaweza kuhitaji kuajiri mfanyakazi mwingine. Jambo kuu ni kwamba sisi, wakuu wa biashara, tunaonekana kuhitaji maandalizi ili kuweza kutoa.

Hebu tuone. Tayari tumezungumzia hili. Tunahitaji kufanya kazi ya kutoa zaka.

Kwa Waisraeli wote, walitakiwa kutoa zaka ya bidhaa zao zote. Kwa ufafanuzi, hiyo ina maana kwamba walipaswa kumrudishia Mungu sehemu moja ya kumi ya mavuno yao. Hili linakuwa gumu kidogo.

Tamko la awali la sharti la tamko la zaka katika Mambo ya Walawi 27 lilisema kwamba zaka ilikuwa ya Bwana. Lakini katika Hesabu 18, kama hili linavyofafanuliwa na kuongezwa, linaonyesha kwamba Walawi walimwakilisha Bwana katika kesi hii kama sehemu ya urithi wao wa kitaifa. Andiko linasema zaka ni kwa ajili ya Walawi.

Hesabu 18 inasema mara tatu zaka ilipaswa kutolewa kwa Walawi kama urithi wao. Hii ingezelea ni kwa nini kulikuwa na miji 48 ya Walawi iliyotawanyika kote nchini. Hii ingezelea ni kwa nini kimsingi ikawa ghala za Walawi, miji hii.

Hata hivyo, kulingana na Mambo ya Walawi 18, zaka ya sehemu ambayo walipewa Walawi ilipaswa kutolewa kama sadaka kwa Bwana. Inaonekana kuna uwezekano kwamba hii ndiyo sehemu ambayo ingeliwa mbele za Mungu, ingawa chaguo lilitolewa la kuipanda na kununua mbadala katika maeneo ambayo Mungu huchagua kutambulisha jina Lake. Kwa kuzingatia kiasi cha nyenzo, zaka kamili ya shirika la taifa zima, kiasi ambacho kingejumuishwa, JA Thompson huenda yuko sahihi anapopendekeza kwamba sehemu inayowakilisha ingepelekwa kwenye patakatifu pa kati kwa ajili ya karamu na iliyobaki ingehifadhiwa katika miji ya wenyeji.

Ikiwa ndivyo, kila kitu zaidi ya mlo wa sherehe kingetolewa kwa Walawi. Wangekiweka katika mji wa Mungu. Kwa hivyo zaka ya mavuno hutolewa kwa Mungu, kuhani hutumika kama mwakilishi wa Mungu, sehemu huliwa mbele za Mungu, na kisha iliyobaki huhifadhiwa katika miji 48 ya Walawi.

Hata hivyo, kila mwaka wa tatu, kuna hali tofauti. Badala ya sherehe hiyo kufanyika mbele za Mungu na kuwapa Walawi iliyobaki, ilipaswa kuhifadhiwa katika miji ya wenyeji, Kumbukumbu la Torati 14. Asili ya zaka hii ya mwaka wa tatu haijulikani wazi, lakini inaonekana kutoa mazao kwa WORA na pia kwa Walawi.

Tena, inaonekana kuhifadhiwa katika kila mji wa eneo hilo. Kimsingi, inaonekana kwamba bidhaa hizi zingepatikana kwa msingi unaohitajika kwa ajili ya WORA katika eneo hilo na pia kwa Walawi. Kama ninavyoelewa, hii inaweza kuwa wazo la muda mfupi, la kuwaokoa kutoka katika hali ngumu.

Andiko linasema kwamba ingehesabiwa kama nafaka kutoka kwenye sakafu ya kupuria au mazao yote kutoka kwenye pipa la mizabibu. Hii ingedokeza kwamba mazao yalisindikwa kabla hayajatolewa na hivyo yalikuwa tayari kuhifadhiwa na

hivyo kwa matumizi. Ingawa hayajaongezwa, hii itaelezea kwa nini zaka ilitolewa kila mwaka wa tatu.

Ilikusudiwa kuwa ghala la ustawi kwa wajane, wageni, na yatima. Na inavutia sana, andiko linasema, kwa mgeni na yatima na mjane walio katika mji wenu. Kwa hivyo, huu ni mwelekeo kwa Walawi.

Tofauti na kujifunza, haionekani kuwa na sharti lolote kwamba mpokeaji lazima afanye kazi kwa kile alichopaswa kupewa. Kwa hivyo, usambazaji kutoka kwa zaka ya mwaka wa tatu ungeonekana kuwa mdogo sana, labda daraja la muda mfupi la kufunika hitaji la muda. Kusanya tayari kumetajwa kutatoa muda mrefu zaidi, labda kutumikia kusudi sawa na kuhifadhi chakula katika kaya ya kawaida.

Ikiwa ndivyo ilivyo, hii ni sehemu ya haki ya kijamii ambayo huelekea kupotea katika majadiliano. Kanuni hapa ni wazi sana. Mungu alitarajia watu wake katika Israeli warudishe sehemu moja ya kumi, yaani, zaka.

Kwa Waisraeli, hiyo ilimaanisha sehemu ya mazao waliyokuwa wakilima walipewa Walawi, ambao inaonekana walitumia kwa ajili yao wenyewe kama walimu na waongozaji wa Israeli na vile vile kwa ajili ya WORA kama ilivyohitajika. Cha kufurahisha ni kwamba, Agano Jipya halitoi mwongozo wowote kwa Kanisa katika suala hili. Hii inaweza kumaanisha kwamba ilihisiwa kwamba mafundisho ya Agano la Kale hapa yalikuwa wazi vya kutosha kiasi kwamba hakuna kingine kilichohitajika kusemwa.

Mtazamo mbadala ni kwamba utoaji ulipaswa kutegemea mwongozo wa Mungu. Hata hivyo, kanuni kwamba sehemu ya kile tunachopata kinapaswa kutolewa kwa wawakilishi wa Mungu kwa njia inayofaa ili kuwasaidia wale waliokua katika kazi ya Mungu na kuwasaidia wale walio na uhitaji inaonekana kuwa msingi wa kanuni hii yote. Jambo letu la nne ni mavuno ya mwaka wa Sabato.

Hii ni hali ngumu zaidi. Kwanza kabisa, mwaka wa Sabato ulikuwa mwaka wa saba. Katika mwaka wa saba, Waisraeli hawakupaswa kupanda, kutunza, au kuvuna.

Ninapoendelea katika ufafanuzi wangu ujao kuhusu Mambo ya Walawi, inaonekana kama walihitajika kufanya kazi nyingine shambani, lakini ardhi na ufunguo ni, andiko linasema, ardhi ilikuwa ya kupumzika. Maelezo maalum ya mwaka wa Sabato ni magumu kuyafuata. Yanajadiliwa sana.

Kuna masuala matatu ya msingi yanayohusiana. Kwanza, kwa ufafanuzi na maelekezo yaliyo wazi yaliyotolewa katika Mambo ya Walawi 25, mwaka wa Sabato ulikuwa kila mwaka wa saba. Huo ni mzunguko wa sita katika mmoja.

Miaka sita ya kupanda mazao, mwaka mmoja wa kuiacha ardhi ipumzike. Pili, je, lengo la mwaka wa Sabato lilikuwa kuiacha ardhi ipumzike au kuwapa maskini riziki? Ningesema kwamba maandishi yanaonyesha ilikuwa kuiacha ardhi ipumzike. Ingawa, tutaona kwamba maskini sasa wana fursa ya kufanya kitu ambacho hawangeweza kufanya wakati wa mwaka wa kawaida.

Tatu, ikiwa imefungamana na swali la pili, je, Waisraeli wangeweza kula kutokana na mazao ya kujitolea ya mwaka wa Sabato? Mambo ya Walawi 25 inaonekana kusema hapana. Acha nirudie hilo tena. Mambo ya Walawi 25, mistari ya 4 na 5 inaonekana kusema hapana, lakini mistari ya 6 na 7 inaonekana kusema ndiyo.

Kuhusu mzunguko rahisi wa mwaka wa sita na wa saba, njia mbadala mbalimbali zimependekezwa kwa sababu inaonekana kuwa haiwezekani akilini mwa wengi wetu kwamba tungeweza kupumzika mwaka mzima bila kuwa na kipato chochote. Pendekezo hapa ni kwamba kila mkulima angeacha sehemu moja, sehemu moja ya saba ya ardhi yake, au pendekezo moja ni kwamba kila mkulima angeacha sehemu moja ya saba ya ardhi yake ili ipumzike kila mwaka. Na hivyo, angegawanya ardhi yake katika sehemu saba na kutumia sehemu sita tofauti kila mwaka.

Mtazamo mwingine ni kwamba dhana hiyo ilikuwa tu wazo ambalo halijawahi kufanywa. Labda ni kweli, lakini sidhani kama hilo ndilo lililokusudiwa. Mbinu ya tatu ni kwamba wakulima walibadilishana kila mwaka ili ardhi ya mkulima fulani pekee iweze kupumzishwa katika muda wowote maalum, na kisha wengine walilazimika kumsaidia mkulima huyo.

Labda hoja kuu dhidi ya Sabato ya mwaka wa saba ya ulimwengu wote ni wazo la vitendo. Je, mkulima katika kijiji anaweza kutumia miaka miwili kwa mavuno ya mwaka mmoja? Kama jambo moja linavyosema, mambo mengine mawili lazima yazingatiwe. Kwanza kabisa, maelekezo ya mwaka wa Sabato katika kifungu cha Kutoka yanafuatwa mara moja na maelekezo ya siku ya sita na ya saba kwa siku ya Sabato.

Hii ingeonyesha uhusiano katika akili ya mwandishi. Siku sita za kazi, siku moja ya mapumziko. Miaka sita ya kazi, mwaka mmoja wa mapumziko.

Pili, 2 Mambo ya Nyakati 36 inadai kwamba kushindwa kutunza mwaka wa Sabato kulikuwa sababu ya uhamisho, angalau kwa urefu wake. Kwa hakika, uelewa wa kitamaduni ni mgumu na hauwezekani, lakini hiyo inaonekana kuwa hoja. Andiko linawaonya watu wasiwe na wasiwasi katika mwaka wa saba kwa sababu Mungu atatoa mahitaji ya kutosha katika mwaka wa sita ili kuwafikisha kwenye mavuno ya mwaka wa nane.

Kwa maneno mengine, watu watapewa ziada mapema. Hiyo inaweza kutumika kama njia ya kupunguza wasiwasi au matarajio ya kutopanda mbegu katika mwaka wa

Sabato. Kwa hivyo, ikiwa hawakuitunza mwaka wa Sabato, haikuwa tu ukosefu wa imani bali ukaidi wa jumla, uasi wa wazi kwa Mungu.

Kwa hivyo, inaonekana hapa kwamba Kuichi yuko sahihi anaposema mwaka wa Sabato unapaswa kuwa, nukuu, wa ulimwengu wote na wa wakati mmoja, ukienea katika nyanja zote katika kila mwaka wa saba, nukuu ya mwisho. Kuhusu swali la pili na la tatu ambalo tuliliangalia hapa, hebu tuone. Kusudi la mwaka wa Sabato linaonekana kuwa kimsingi ni kuipa ardhi mapumziko.

Hii ingempa mkulima na wanyama wake mapumziko kiotomatiki kwani hawakupaswa kulima ili kupanda au kuvuna. Tatizo kubwa la kuelewa mwaka wa Sabato kama hasa kuwapa wahitaji mahitaji ni kwamba ulikuwa mwaka mmoja tu kati ya saba, ingawa Kutoka 23 inapendekeza kwamba mazao yoyote ya kujitolea yangeweza kuchumwa na kuliwa. Mambo ya Walawi 25:6 inamruhusu mkulima kushiriki pia.

Kwa hivyo, inaonekana kwamba Gordon Wenham yuko sahihi wakati shirika linapopangwa, uvunaji unakatazwa. Kwa hivyo, mgogoro unaoonekana kati ya Mambo ya Walawi 25:5 na 25:6 na 7, ungeweza kutatuliwa kwa kuzingatia kwamba kanuni ya msingi ya mwaka wa saba haikuwa kufanya kazi kama kawaida. Hasa, wakati wa mwaka wa Sabato, ardhi ilipumzika.

Kila mtu alipaswa kuweka msingi sawa wa uaminifu juu ya riziki ya Mungu, ambayo ina maana kwamba mmiliki wa shamba na WORA walikuwa katika kiwango sawa. Mwaka wa Sabato, kama siku ya Sabato, ulitumika kuwakumbusha watu kwamba Mungu ndiye muumbaji na mtoa huduma wao. Ulitumika kuwakumbusha watu kwamba yeye, wamiliki wa ardhi, angefanya hivyo, kwamba ardhi ilikuwa ya Mungu, na walimrudishia katika mwaka wa Sabato.

Ilisema waliruhusiwa kupita, na ikiwa mazao ya kujitolea yangekua, wangeweza kuyavuna. Tunapotathmini vifungu vya WORA, inaonekana kwamba dhana mbili muhimu zilizotajwa katika sehemu ya kwanza ya utafiti, ambazo ziliingizwa katika muundo wa kijamii na kutoa msingi wake, zilimpa kila moja nguvu zaidi. Lakini kuna theluthi moja inayotokana na muundo wa kawaida wa kidini wa mila hiyo.

Sawa, tuko wapi? Kama ilivyojadiliwa katika sehemu ya kwanza, taifa changa la Israeli lilitoka Misri likiwa na muundo wa kijamii unaotegemea makabila 13 yaliyotokana na wana 12 wa Yakobo. Wakati msafara ulipotokea miaka 400 baadaye, muundo huo wa familia ulikuwa bado haujabadilika. Ingawa kuna matokeo kadhaa.

Ingawa kundi mchanganyiko lilitoka Misri, kufikia wakati wa ushindi, inaonekana makabila yaliyokuwa nje yalikuwa yameingizwa kwa kiasi kikubwa katika vitengo vya kikabila vilivyokuwepo. Tulimtaja Kalebu kama mfano muhimu. Ingawa si wazi sana,

inaonekana kwamba mchakato kama huo ulitokea baadaye kwa makabila ya wenyeji ambayo hayakuangamizwa wakati wa ushindi.

Kwa mfano, kupitia udanganyifu, Wagibeoni walihifadhi uhai wao na wakawa watumishi wa taifa, wakitumikia madhabahu ya Mungu. Chini ya Daudi, Ishmaeli, Mgibeoni, alikuwa kiongozi mashuhuri. Baadaye, Melithia, Mgibeoni, anajulikana kwa kumsaidia Nehemia katika kujenga upya ukuta baada ya uhamisho.

Kwa hivyo, inaonekana kulikuwa na nia kwa upande wa Israeli kuruhusu ulinganifu, kama ilivyoonyeshwa na Ruthu. Hata hivyo, kuhusu ulinganifu, pamoja na haki ya kijamii, ni vitengo vidogo vya uongozi wa kijamii ambavyo vingekuwa muhimu. Kilichotofautisha makundi hayo mawili hakijabainika wazi.

Yoshua 15, 19 inaonekana kuonyesha mgawanyiko wa kimsingi kwa ukoo, ambao unaonekana kujumuisha familia kubwa. Hii inaonyesha kwamba makazi hayo kimsingi yaliweka vikundi vya ukoo ndani ya maeneo fulani, kama vile jiji na vijiji. Ingawa ni wazi kwamba muundo wa ukoo ungekuwa msingi wa desturi ya ndoa ya levirate na majukumu ya Goel, inaonekana uwezekano pia ungeathiri desturi ya kuvuna kulingana na eneo, desturi ya kuokota na kuvuna kulingana na eneo, na desturi zinazohusiana.

Kwa mfano, Boazi alipompa msimamizi wake maagizo mengi kuhusu kuokota masazo ya Ruthu, anashawishika kuhusisha hili na mambo ya kimapenzi. Lakini huenda ikawa kwamba alikuwa anajua jukumu la Goeli kwa kuwa alikuwa akimjua jamaa yake wa karibu. Kwa kuzingatia uhusiano wa kijiji kizima, uhusiano wa kifamilia ungeongeza shinikizo la kijamii katika suala la kufuata sheria na riziki.

Hii inaonekana kuashiria kwamba utoaji wa Wara ulihitaji kufanywa katika ngazi ya mtaa, ngazi ya kijiji, ambapo kulikuwa na ujuzi wa kutosha wa kutambua mahitaji ambayo wangeweza kuwa nayo. Sehemu ya kwanza pia ilibainisha jinsi shamba moja katika kijiji cha kisasa cha Kefr al-Maa lilivyojumuisha sehemu kadhaa za ardhi zilizosambazwa katika mashamba yote yanayozunguka eneo la makazi. Inaonekana kwamba kuwa na viunga vidogo vilivyochanganyikana na ardhi iliyolimwa kungekuza, tuseme, kulazimisha ushirikiano kati ya wakulima.

Kwa uchache, ikizingatiwa kwamba inaonekana hakukuwa na kuta, onyo la kutovuna hadi pembeni mwa shamba lao lingeongeza fursa za kuokota masalio. Zaka ya mwaka wa tatu ambayo ndiyo dhana yetu ya tatu ya msingi, ambayo haijashughulikiwa katika sehemu ya kwanza. Ingawa Waisraeli walitarajiwa kutoa zaka kila mwaka, katika miaka hiyo miwili, zaka ilitunzwa na, kuchukuliwa na, kuchukuliwa na Walawi katika moja ya miji yao 48 ya Walawi.

Kifungu hiki kilipaswa kuwekwa ndani ya eneo hilo kwa urahisi wa kufikiwa. Kifungu hiki maalum kingekusanywa na jamii kwa ujumla, jamii kwa ujumla, kikichota kutoka

kwa mavuno yake yote. Inafurahisha sana kwamba kifungu hiki hasa kilipaswa kusimamiwa na Walawi.

Ingawa hii inaweza kupendekeza mfumo wa kidini unapaswa kuwa mfumo ambao haki ya kijamii hujengwa, pia inapaswa kuzingatiwa kwamba ulipoanzishwa, mfumo wa Walawi ulikuwa mfumo pekee wa kitaifa ambao Israeli ilikuwa nao. Kwa hivyo, wakati wa mwaka wa tatu wa kutoa zaka, zaka ilishughulikiwa tofauti kwa kuwa iliwekwa katika ghala ili kusambazwa kwa wale waliokuwa na mahitaji maalum. Torati inapoweka mchakato wa utawala kwa taifa la Israeli, tutaona mambo haya matatu yanayounga mkono: familia zilizounganishwa, vifurushi vya ardhi vilivyotawanyika kama sehemu ya uwanja wa jamii, na zaka ya mwaka wa tatu.

Sehemu muhimu ya haya hutoa nyuzi kadhaa za haki ya kijamii. Ikifupishwa katika kauli ya jumla, umpende jirani yako kama nafsi yako; dhana hiyo imeelezwa katika sita za mwisho kati ya Amri Kumi, zinazoongoza mahusiano. Lakini Torati inapita zaidi ya hili inapotambua udhaifu wa binadamu katika ulimwengu ulioanguka.

Ingawa mfumo wake wa kijamii ulibuniwa ili kuwasaidia wanajamii wote kupitia mahusiano, ikiwa ni pamoja na familia kubwa na jamii zinazohusiana, pia uliipa Israeli njia ambayo misiba ya maisha inaweza kurekebishwa. Kwa sehemu kubwa, mfumo huu wa kijamii hutoa mipaka na ulinzi kwa jamii yote ya Israeli. Lakini Torati inatoa maelezo maalum kuhusu watu wa nje katika ukingo ulioharibika wa jamii ambao wanaweza kuwa na mahitaji maalum kwa kutoa wavu maalum wa usalama kwa makundi matatu ya watu ambao kihistoria walikuwa wakitendewa vibaya, kama tunavyowaita, WORA .

Utafiti huu ulichunguza jinsi vifungu kadhaa maalum vilivyowekwa kwa ajili ya WORA dhidi ya msingi wa kanuni za kijamii za jamii ya kilimo ya shaba ya marehemu. Katika mchakato huo, tumeona usawa katika vifungu vyake. Vifungu vitatu vilitumika kwa makundi yote matatu.

Mbili zilihitali mpokeaji afanye kazi ili aweze kumsaidia. Katika kesi ya kuokota masazo, ilibidi atoke shambani na kufanya kazi ili kuleta masazo. Vivyo hivyo katika kesi ya mwaka wa Sabato ya kukusanya masazo.

Wakati huo huo, jambo la pili linaloonekana ni kwamba utaratibu ulihitali kufanywa kwa ajili ya mahitaji ya dharura ya muda mfupi. Na zaka ya mwaka wa tatu inaonekana kuwa ghala la ustawi katika jiji la mahali hapo ambapo chakula kilihifadhiwa kwa ajili ya kusambazwa kwa wale waliokuwa na uhitaji wa ghafla wa muda mfupi. Kingesambazwa na Walawi.

Inaonekana hakuna wajibu wowote kuhusu kifungu hiki, lakini kwa kuwa kingekuwa zaka ya mwaka mmoja tu kati ya mitatu, inaonekana hakikutengwa kwa ajili ya mgawanyo mkubwa. Jambo la tatu linaweza kuwa kwamba sehemu kubwa ya

muundo wa haki ya kijamii ingehitaji tofauti ya kimakusudi kutoka kwa jamii kwa ujumla. Au, kwa maneno ya kisasa, kuishi chini ya uwezo wao ili kutoa ziada ya kushiriki.

Kwa Israeli, mkulima angehitaji kupanda nafaka za kutosha, kwa mfano, ili mavuno ya kawaida yaweze kumtosheleza yeye na familia yake na, wakati huo huo, awe na ya kutosha kwa ajili ya zaka na kisha ya kutosha kwa yeyote atakayeweza kuokota. Hii ingekuwa usawa na sharti ambalo WORA ingeweka katika juhudi au mzigo wa kupata faida. Lakini pia ilitarajia kwamba Mungu angempa mkulima faida kutokana na juhudi zake au mzigo wake.

Na jambo la nne linalozingatiwa ni kwamba haki ya kijamii iliwekwa katika ngazi ya mtaa. Katika kesi ya mjane na yatima, mtu huyo angekuwa akiishi kijijini kabla ya mume au baba kufariki. Haiwezekani kwamba mtu huyo aliondoka kijijini.

Pia kuna uwezekano kwamba familia kubwa ilikuwa na jukumu kubwa la kuchukua katika kushughulikia hali hiyo. Katika kisa cha zaka ya mwaka wa tatu, ngazi ya mtaa ilikuwa mji wa karibu wa Walawi. Mambo haya yote yanaonyesha kwamba, kimsingi, tunaona majirani wakiwasaidia majirani, si tu mtu anayeishi jirani, bali mtu ambaye walimjua kweli.

Vifungu vya Agano la Kale kwa waongo wa kijamii ambavyo tumeviangalia vilitolewa kama sehemu ya muundo maalum wa kijamii na muktadha wa kihistoria. Hasa, vilielekezwa kuelekea jamii ya kilimo yenye umoja sana, tofauti sana na yetu. Pia vililenga katika hatua za kijamii, kwa kiasi kikubwa ndani ya idadi ya watu inayohusiana.

Pia walijenga juu ya mfumo mmoja wa kidini ambapo jamii nzima ilitarajiwa kushiriki. Hata hivyo, kwa kuzingatia masharti haya, kanuni za msingi zilizotajwa zinaweza kutumika kama msingi wa kutengeneza masharti ya kisasa ya haki ya kijamii.

Huyu ni Dkt. Michael Harbin katika mafundisho yake kuhusu Haki ya Kijamii kwa Watu Wasiojali Jamii katika Israeli ya Kale. Hii ni Sehemu ya 4: Masharti ya Wajane, Yatima, na Wageni Wakazi.